

OSOBNOST

Nejslavnějším rodákem Jablonného nad Orlicí je muž, jehož jméno dnes mnoha lidem příliš neřekne: **Petr Figulus Jablonský**. Narodil se v rodině Jana Zelinky, který provozoval hrnčířské řemeslo: byl též označován jménem Figulus, latinsky hrnčíř. V roce 1614 koupil v Jablonném dům čp. 40, ve kterém se manželům Janovi a Dorotce narodil roku 1619 syn Petr. Po Bílé hoře odešla rodina do polského Lešna. Petr Figulus se jako mladý muž seznámil s Janem Amosem Komenským. Na počátku 40. let 17. století se stal jedním ze

čtyř jeho písařů. Díky svým jazykovým znalostem doprovázel Jana Amose v cizině. V říjnu 1649 pojal za manželku Komenského dceru Alžbětu. V následujících letech působil jako kazatel v českých sborech Jednoty bratrské na území dnešního Polska. V roce 1662 byl zvolen na návrh Komenského biskupem Jednoty bratrské. Zemřel 12. ledna 1670, tedy o 10 měsíců dříve než Komenský. Věnována je mu i část historické expozice ve výstavní síni. Asi 150 m od ní pak stojí rodný dům Petra Figula Jablonského s pamětní deskou.

KAM V OKOLÍ

Suchý vrch

Dominantou celého kraje je zcela viditelný Suchý vrch, kterému chybí jen pět metrů k tisícové nadmořské výšce. Nejvyšší hora zalesněného hřbetu Bukohorské hornatiny je oblíbeným turistickým cílem. Nachází se tam 33 metrů vysoká rozhledna, z níž je mimořádný panoramatický výhled na pohoří Králického Sněžníku, východní Čechy a občas i na Hrubý Jeseník s Pradědem. Dřevěná turistická chata tu byla dostavěna v roce 1928, k ní pak byla postavena o čtyři roky později právě rozhledna. Poslední rok druhé světové války se na chatě zastavil básník Petr Bezruč a do pamětní knihy napsal: *Letím k chatě jako bezduchý, na déšť, když se*

spustí, klejí. Suchý Vrch bud vždycky suchý, když turisté k němu spějí.

Turisté sem míří také za návštěvou dělostřelecké tvrze Bouda, která byla součástí československého předválečného opevnění. Nachází se 2 km cesty po hřebenu na vrchu Bouda (845 m).

JÍDLA A UBYTOVÁNÍ

Italská restaurace a penzión Srdíčko ve stylovém domě (nám. 5. května 87. Tel.: 465 641 690-2, e-mail: srdicko@infomag.cz) nabízí vedle italské kuchyně také malý bar. Ubytování je pak možné od 500 Kč na osobu se snídaní. <http://srdicko.infomag.cz>

Hned přes roh náměstí se v čp. 79 nachází **Městanský dům** (Tel.: 465 641 515, e-mail: to-mek@cbbox.cz), který nabízí moravský sklípek, samoobslužnou lidovou jídelnu, vinárnu a také velký discoclub. V podkrovní je rovněž turistická ubyt-

tovna, kde za lůžko a noc dáte 100 Kč.

www.mestanskydum.com

O pár set metrů dál při silnici E11 u výjezdu z města na Suchý vrch je tříhvězdičkový **hotel Filipinum** (Aloise Hanuše 141, Tel.: 465 641 888, e-mail: hotel@filipinum.cz), který nabízí restauraci, bar, biliard, bowling, tenis, solárium, fitness či kongresové centrum. Z široké nabídky jídel restaurace začíná hlavní jídla od stovky výš, cena za dvoulůžkový pokoj začíná pak od 1200 Kč. www.filipinum.cz

FOTO: ADELA POLÁKOVÁ

V centru Jablonného vynikají především lidové podhorské stavby.

podívaná: medvěd na korbě se přidržoval berly, aby nespadl. A od té doby má městečko ve znaku medvěda s berlou.

Jablonné, které vzniklo na ostrohu nad soutokem potoka Orlička s Tichou Orlicí, leží v údolí a v kopcích, v krásné krajině. Na mapě působí titěrně a malé je i ve skutečnosti. Ale díky svému malebnému náměstíčku a jeho okolí se má čím chlubit. Je to typická podhorská lidová architektura dřevěných chalup. Roubené domky, za nimiž se jezdí do skanzenů, tady přežily přímo v centru města. A navíc je Jablonné velmi dobrým výchozím bodem pro výlety do okolí.

Jabloň, nebo celnice?

„Základní a nadační list opatství zbraslavského, vydaný českým králem Václavem II. dne 21. máje 1304“ je pro Jablonné nad Orlicí velmi významný dokument. Právě v této listině se totiž poprvé zmiňuje Gablona, Villa forensis, tedy Gablona, trhový městeček. Že se z Gablony stalo Jablonné je jasné, ale jak dospěli předci ke Gabloně, zůstává trochu záhadou. Vysvětlení jsou dvě: jabloň, nebo celnice.

Podle prvního tvrzení stávala u cesty vzrostlá jabloň, jejíž velké větve vytvářely jakousi vidlici, německy řečenou Gabel. Na starých městských pečetích jsou dokonce vyobrazeny znaky stromů se dvěma mohutnými větvemi.

Ovšem druhé vysvětlení je prý historicky podloženější. Na

obchodních stezkách v blízkosti hranic stávaly dříve celnice, kde se vybíraly daně za přepravovanou sůl. Říkalo se jim gablony a poplatku pak gabela.

Faktem je, že stará obchodní stezka vedla již někdy v 10. století dnešním náměstím Jablonného. Kolonizace oblasti přišla ale až o tři století později za vlády Přemysla Otakara II. Zmíněný zbraslavský klášter si lanšperské panství příliš dlouho neponechal, už roku 1358 je prodal litomyšlskému biskupovi. Tento úřad zanikl během husitských válek. Opravdu silným majitelem se stali roku 1507 Pernštejnové. Jenže koncem 16. století bylo všechno jinak: lanšperské panství zaniklo a Jablonné se dostalo pod panství lanškrounské. To roku 1622 získali Lichtenštejnové.

Jeden přepad a zpráva z rádia

Válka zůstalo Jablonné po většinou ušetřeno, dotýkaly se ho jen nepřímo, i když tvrdě – většími daněmi či nutností zásobovat procházející vojska. Roku 1850 byli Jablonští zbaveni povinností vůči lichtenštejnské vrchnosti. Asi největší události historie zažilo městečko roku 1866 v souvislosti s prusko-rakouskou válkou. Nejdřív tudy prošli Rakušané, po nich přišla okupace Prusů. 22. července se kilometr a půl od města uskutečnil záškodnický přepad skupinky rakouských dobrovolníků i místních obyvatel na pruskou vojenskou kolonu asi 200 vozů. Za-